

Dagmar Pecková slaví třicet let kariéry koncertem

Mezzosopranistka Dagmar Pecková, která je pravidelným hostem Smetanovy Litomyšle, slaví v letošním roce významné životní jubileum. U příležitosti třiceti let od začátku její umělecké kariéry zazní na II. zámeckém nádvoří 16. června slavnostní galakonzert s názvem Na cestě.

Se stejným koncertním programem jako na Smetanově Litomyšli vystoupíte i ve dvou dalších městech...

■ S programem k mým padesátým narozeninám jsem už vystupovala v Chrudimi, protože to bylo přesně v den mých narozenin. Abychom koncert v Litomyšli odlišili, pořádně jej ke třiceti letům od začátku mé kariéry. Další koncert bude v Ostravě a hlavně v Plzni, kde jsem vlastně před třiceti lety začínala.

Do jaké míry reprezentuje program koncertu vývoj vaší kariéry?

■ Když jsme zjistili, jaký to mělo v Chrud-

mi účinek, přestavěli jsme druhou část programu. Ta neefektivnější skladba - písnička z muzikálu My Fair Lady šla jako druhé číslo, lidi se nadchli a mysleli, že už nic jiného nepříjde. Následovaly však ještě daleko závažnější árie... Program pro Litomyšl jsme tedy vystavěli jinak. My Fair Lady půjde jako poslední číslo, aby se lidé měli na co těšit.

Program koncertu by ale měl mapovat mou kariéru. Třeba Johanka z Arku se tam objevila proto, že jsem s ní absolvovala z tehdejší pěvecké třídy jako jediná s orchestrem Pražské konzervatoře. Pak se tam objevila právě My Fair Lady,

protože jsem s ní účinkovala v karlínském divadle. Také tam je Cherubín, což byla role, se kterou jsem objela svět. Zpívala jsem jej jak v londýnské Covent Garden, tak v berlínské Staatsoper, tak v hamburské Staatsoper, ve Stuttgartu, Curychu... Pak je tam samozřejmě Carmen, bez které by se snad ani můj koncert nemohl obejít. Další zajímavou věcí je Vzestup a pád města Mahagony - to je vlastně Bertold Brecht a Kurt Weill. Tuto roli, Jenny, jsem zpívala moc ráda. Weill je opravdu zvláštní muzika, která se tady v podstatě vůbec nehraje. To také charakterizuje mou kariéru i můj hlas. Můj hlas byl schopný zazpívat jak soprán a mezzosoprán, tak i rozdílné styly a žánry. **Změnil se během třiceti let, které jste strávila na koncertních pódii a divadelních prknech repertoár rolí, jež byste chtěla zpívat?**

■ Nikdo nemládne. Myslím, že se ty roztomilé kalhotkové role jako Cherubín, Růžový kavalír, Rossini, různé Dorabellý a Sextý, mění ve zralé ženy, matky, intrikánky - což mi jde obzvlášť dobře. Člověk musí mít sny, protože bez snů to nejde. Musíte o něčem snít a neustále se o něco snažit. A musí vás to také pořad bavit.

Pokračování na str. 2

Gerd Albrecht: Čechům může leckterý národ závidět

Jméno Gerd Albrecht je už celá desetiletí spojeno s hudebním světem českých zemí. Od šedesátých let pravidelně dirigoval v Československu, v roce 1993 byl zvolen šéfdirigentem České filharmonie, jímž zůstal do roku 1996. Gerd Albrecht je mimoto neúnavný propagátor české hudby v zahraničí.

Na Smetanově Litomyšli bude v sobotu 18. června dirigovat koncert Příběhy bájných rytířů, na němž zazní klíčové scény ze Smetanova Dalibora a Wagnerova Lohengrina. Pod Albrechtovým vedením vystoupí Olga Romanko, Petra Froese, Michal Lehotský, Svatoopluk Sem a Richard Novák, jakož i sbor a orchestr Státní opery Praha. **Nemůžu se vyhnout otázce, jaký je váš vztah k české hudbě a vůbec k Česku obecně.**

Už za mých studentských let, dokonce už na gymnáziu na mě působila Dvořáková hudba jako zjevení shůry. Hrál jsem Othella ve městech, kde ho předtím ještě nikdo neprovedl. A nebyla to

ledajaká města, například Hamburk nebo Frankfurt. Přitom je to jedno z děl, kterých si sám Dvořák vysoko cenil. V Lübecku jsem dirigoval severoněmeckou premiéru jeho Requiem a považte, bylo to v roce 1963. Čechům může leckterý národ závidět: během pouhých padesáti let darovat světu tři takové hudební velikány jako byl Smetana, Dvořák a Janáček! To je nepředstavitelné, o tom si mohou i daleko větší národy nechat jenom zdát. Ale nebyli to jenom oni tři. Burianovu operu Maryša jsem dirigoval v Lübecku, když jsem se tam v mých mladých letech stal kapelníkem. Byla to německá premiéra.

Generální partner festivalu

enteria
český stavební holding

Hlavní partner festivalu

**ČESKÁ
SPORITELNA**

Záštitu nad festivalem převzali

Václav Klaus,
prezident České republiky,
Jiří Besser,
ministr kultury České republiky
Radko Martínek,
hejtman Pardubického kraje

Spolupřadatelé festivalu

Pardubický kraj, Město Litomyšl
a Smetanova Litomyšl, o.p.s.
za finančního přispění
Ministerstva kultury České republiky,
ve spolupráci s Národním památkovým
ústavem, Státním zámekem Litomyšl
a Bohemian Heritage Fund

Dagmar Pecková slaví třicet let kariéry koncertem

Pokračování ze str. 1

O čem tedy sníte?

■ Představovala bych si třeba v takové Straussově Elektře Klytaiméstru, v Parsifalovi Kundry... Myslím, že je zde ještě spousta prostoru, kam by můj hlas mohl spět dál.

Považujete za svou doménu operu nebo spíše koncertní zpěv?

■ Píseň. Je to komornější pojetí, někdy mám u opery totiž dojem, že je to neustálé soutěžení kdo s koho - jestli vás přeřve orchestr pod vámi, nebo jestli vy přeřvete orchestr. Všichni se snaží být neustále silnější. Ve výsledku to však již přestává být muzikou a už je to jen šíleným vytím a řinčením orchestru. Tohle mne prostě nebaví, nechci to dělat - není to pro mne vyjádření, není to muzika. Ve světě písně si spíš mohu dovolit tišší tóny. To možná nutí lidi, aby více poslouchali a nesoustředili se pouze na to, jestli někdo ve fortissimo vezme tříčárkované C nebo nevezme. Myslím si, že o tom to prostě není. Zpívání je hlavně o muzice, o krásné muzice. Lidský hlas je schopen obrovské šíře dynamiky a je škoda, že toho málokdo využívá.

Když už bilancujete vaši kariéru, můžete zmínit klíčové osobnosti, které vaši pěveckou dráhu ovlivnily?

■ Asi nejvíce mi pomohla bývalá sólistka Národního divadla v Praze paní Antonie Denygrová, ta mne v podstatě zachránila od průšvihů, do kterého mne dostali na konzervatoři. Přišla jsem tam s třemi oktávami rozsahu a odcházela s jednou oktávou... Paní Denygrová mne vzala pod svá křídla a báječně mně opět zvedla hlas. A opět mi ho rozšířila do téměř tří oktáv! Myslím, že jí vděčím v podstatě za všechno. Zbytek byl už dílem náhody. Ještě musím jmenovat pana dirigenta Jiřího Bělohávkou, který mne dovedl k lásce k Mahlerovi nebo k písni jako takové. Další dirigentskou osobností je Libor Pešek. Mezi lidmi, kteří v pozitivním slova smyslu ovlivnili mou kariéru, patří také vynikající pianista Irwin Gage; Strauss, Mahler

Wagner všechny velikány mne v podstatě naučil...

Jestli někdo negativně ovlivnil mou kariéru, tak snad Zdeněk Košler, který mne odmítl angažovat do Národního divadla. Z toho vzniklo ale obrovské pozitivum. Dej mu Pán Bůh lehkou zem, jsem za to Zdeňkovi Košlerovi vděčná.

Žijete v Německu...

■ V Německu jsem žila už předtím, do Čech jsem se přistěhovala jen na čtyři roky, a pak jsem zase okamžitě do Německa odešla. Když jsem byla v Čechách odmítnuta, šla jsem do tehdejší NDR.

Po zrušení hranic jsem odešla do západního Německa, kde jsem začala dělat kariéru. Pak jsem se vrátila do České republiky s tím, že si založím rodinu. To se trochu nepovedlo, pravda. Pak jsem si rodinu založila v Německu, kde už dalších deset let spokojeně žiji.

Zpíváte po celém světě i doma, v Německu. Jak se liší německý operní provoz od českého?

■ Myslím, že kdyby žil Cimrman, měl by z nás radost...

Třicet let aktivní kariéry není krátká doba. Jak pečujete o svůj hlas?

■ Někdy lépe, někdy hůře. Člověk si samozřejmě projde za tak dlouhou dobu různými úskalími, která musí nějakým způsobem zpracovávat. Hned na začátku jsem začala tím průšvihem, že mi na konzervatoři zničili hlas. Pak mně ho paní pro-

fesorka Denygrová znovu postavila. Člověk prochází různými obdobími, různými rolami, takže se může stát, že opět spadnete do nějaké díry, ze které se těžko hrbete. Chybami se člověk učí - v padesáti, po třiceti letech zpívání už pomalu ví, co si může dovolit a co ne. (směje se)

Mezi pěvci se traduje spousta osvědčených receptů, jako pití syrových vajec...

■ To nepomůže. Ani nezáleží na tom kolik máte kilo... Jen železná disciplína a také musíte vědět, co si můžete dovolit. Abyste to zjistili, musíte ale vyzkoušet různé mantiny. Nezažila jsem kariéru, která by neměla své plus a minus.

Až oslavíte své jubileum, co chystáte pro milovníky opery do budoucna?

■ Budu dělat další wagnerovskou roli, kterou je Brangena. Už jsem ji v minulosti natočila pro Warner Music. V Německu tedy budu dělat Brangenu v Braunschweigu, spousta koncertů - třeba s panem dirigentem Bělohávkem Janáčkovu Glagolskou mší nebo Písně o mrtvých dětech se Státní filharmonii Württemberg. Také budu sezónní umělkyní FOK. V Rudolfinu chystám nejen recitál a vystoupení s orchestrem FOK, ale také své interpretační kurzy, které se budou konat právě pod hlavičkou Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK. Bude se jednat o interpretační kurzy v oboru německé romantické písně.

Vzpomenete si ještě na svou první návštěvu v Litomyšli roku 1995?

■ Bylo to na Litomyšlském hudebním večeru ve Smetanově domě. Po koncertě jsme seděli v restauraci s bývalým starostou Litomyšle Miroslavem Brýdlem, opili jsme se a domlouvali bez vědomí mého budoucího muže naši svatbu. Musela jsem vynaložit hodně úsilí, abychom flám, který jsme domluvili, mohli uskutečnit. Ten flám byl skvělý, ale manželství vydrželo asi týden. Nevadí mi to, stálo to za to. Moc ráda sem jezdím, jsou tady úžasná lidé.

Litomyšlského hudebního večera se tehdy příliš mnoho lidí nezúčastnilo, nikdo vás tehdy totiž neznal.

■ Smetanův dům není velký prostor, a nějakí lidé myslím přišli... Zato potom jsme to v Litomyšli rozjeli ve velkém!

Ptal se Prokop Souček

Co mají společného Lohengrin a Dalibor?

Co mají společného rytíři Lohengrin a Dalibor kromě toho, že to jsou titulní postavy oper Richarda Wagnera a Bedřicha Smetany? Oba vstoupili do opery z pověstí. Lohengrin sám je mytická bytost, rytíř svatého grálu, který sestoupil z hory Montsalvat na zem, aby ochránil křivě obviněnou nevinou dívku. Nejen kraj, odkud přišel, ale i ten, v němž panuje král Jindřich Ptáčník, jsou plné divů a kouzel. Ve Wagnerově romantické opeře se ocitáme ve světě legend a pohádek, kde se lidská bytost

může zakletím proměnit v labuť. Dalibor je skutečná historická postava, avšak do širokého povědomí vstoupil opředem legendou, podle níž se ve vězení proměnil z odbojného rytíře na bájnou houslistu, až se v 19. století stal jedním ze symbolů české hudebnosti. V charakterech a jednání obou hrdinů bychom těžko hledali něco příbuzného. Jejich příběhy ale spojuje to, že oba vystupují před královským soudem: Lohengrin jako vítěz souboje, v němž rozhodla svrchovaná božská spravedlnost, Dalibor

jako přemožený mstitel, jehož odsoudila omezená spravedlnost lidská. Potrestán je však nakonec nejen poražený, ale i vítěz. Dalibor je po nezdařeném útoku odsouzen k trestu smrti a Lohengrin musí navždy opustit svou ženu, jakmile mu položí zakázanou otázku po jeho jménu a původu. Společně mají oba svým způsobem nešťastný hrdinové konečně jedno: oběma byla odepřena láska.

Milan Pospíšil

Dílo Antonína Dvořáka na festivalu

Dílo Antonína Dvořáka se začalo na Smetanově Litomyšli objevovat od roku 1977. Tehdy byl dvakrát na programu Jakobín. Nejčastěji hranou Dvořákovou operou se na festivalu ovšem postupně stala Rusalka.

Hrála se zde celkem pětkrát, z toho tři provedení připadají na rok 2009. Pražské Národní divadlo zde ale muselo Rusalku provést pokaždé jinak. Původní režijní záměr - přizpůsobit děj prostředí, tedy I. a III. jednání v amfiteátru, II. dějství v nádvoří - počasí dovolilo realizovat jen v prvním představení. Repríza propršela, takže se hrálo jen v zastřešeném nádvoří. Poslední provedení sice začalo v zahradě, ale pak už účinkující i diváci raději pod střechou zůstali. Tak tedy vypadalo loučení se starým dobrým amfiteátre. Titulní postavu zpívala Maria Haan v alternaci s Danou Burešovou, roli prince ztvárnili Aleš Briscein a Valentin Prolat, vodníka si zazpívali Martin Gurbal a Miloslav Podskalický. Postava ježibaby a cizí kněžny byla obsazena vždy toutéž pěvkyní, Dagmar Peckovou a Jolanou Fogašovou. V roce 1986 v hlavních rolích účinkovali Zora Jehličková (Rusalka), Leo Marian Vodička (Princ), Jaroslav Horáček (Vodník), Marie Kremerová (Kněžna), Pavel Červinka (Hajný) a Helena Tattermuschová (Kuchtík). Představení v roce 1981 bylo stěžejním pro Eduarda Hakena, kterému se splnilo jeho dávné přání zazpívat si svou nejmilejší roli v litomyšlském zámku. Vedle něho účinkovali další dnes již legendární Marcela Machotková, Ivo Židek či Naděžda Kniplová.

Dagmar Pecková ve dvojroli Rusalky a Cizí kněžny, jako Princ Valentin Prolat, 2009, foto Hana Smejkalová, Národní divadlo

Jednou se zde hrálo i méně známé autorovo scénické dílo, Dimitrij. Došlo k tomu v roce 2004 v provedení pražské Státní opery s Leo Marianem Vodičkou v titulní úloze. V dalších rolích se představili Martin Bárta (Šujskij), Jiřina Marková-Krystlíková (Marfa), Simona Procházková (Xenie) či Tatiana Tesla (Marina). V Litomyšli jsme ovšem několikrát slyšeli i jiná Dvořáková díla, neboť byl skladatelem zdaleka ne jen operním. Oratorium Svatá Ludmila mělo v roce 1991 smůlu na počasí, které konání znemožnilo. V plné kráse však tady Svatá Ludmila zazněla o rok později. Další vrcholné skladatelovo dílo Stabat mater tu mělo

zajímavý osud. Rok 1997 byl totiž z hlediska počasí v historii festivalu snad nejméně příznivý a koncert musel být přesunut do aukční haly. Hrála Slovenská filharmonie pod taktovkou Ondreje Lenárda se sólisty M. Hajóssyovou, I. Kírilovou, J. Vacíkem a J. Sulženkem. A hned den po festivalu přišla i do Litomyšle ničivá povodeň. A vždy tolik žádaná Novosvětská symfonie se světoznámým Largem se zde hrála již třikrát. V roce 1996 v provedení České filharmonie také v aukční hale, dále v roce 2001 se Státní filharmonií Brno a konečně ve zkrácené varhanní verzi v podání Aleše Bárty (2008). Smetanovu Litomyšl nemohl minout ani slavný cyklus Biblických písní, které v roce 2000 zpíval Vratislav Kříž, o šest let později Richard Novák. A již dávno předtím, v roce 1992, se tímto písňovým cyklem s Litomyšlí rozloučil Eduard Haken.

Ještě zajímavost nakonec. Když zde v roce 1957 brněnská opera s mimořádným úspěchem předvedla tři Smetanovy opery Dalibora, Prodanou nevěstu a dvakrát Čertovu stěnu, došlo mezi divadlem a pořadateli k dohodě, že zde mimo rámec festivalu zahrají Rusalku. Scenérie zámecké zahrady režií tolik zaujala! Došlo k tomu 24. srpna a v hlavních rolích s Květou Belanovou a skvělým tenoristou Jaroslavem Ulrychem mělo toto představení jaksi „mimo soutěž“ kolosální úspěch. To snad byl ten největší triumf Dvořákovy díla ve Státním zámku Litomyšl!

Zdeněk Vandas

Dvořáková Novosvětská v autentickém podání mladých Američanů?

Mezi světovými mladými orchestry patří NEC Youth Philharmonic Orchestra Boston nejen k nejuznávanějším tělesům svého druhu, ale také k bezkonkurenčně nejmladším. Žádný z hráčů není starší osmnácti let; mládí ovšem není to pravé kritérium, pokud máme mluvit o kvalitě. O tu se stará již dvaatřicet let šéfdirigent orchestru Benjamin Zander, který mladičké hráče ve věku od dvanácti do osmnácti let při každoročních konkurzech vybírá.

Úspěšní uchazeči stráví po předehrávce rok vplněný nejen tvrdou disciplínou, ale především zajímavou a profesionální prací v orchestru, který pro většinu zúčastněných znamená neocenitelnou zkušenost do budoucna, ale také odrazový můstek pro přijímací zkoušky na elitní hudební univerzity.

Co má však tohle všechno společného s ohlášenou autentickou interpretací Dvořákovy Deváté symfonie Z Nového světa?

Roku 1892 Dvořák přijal nabídku převzít v New Yorku volné místo ředitele National Conservatory of Music. K opuštění rodné země ho jistě nepřiměla pouze finanční

Benjamin Zander

atraktivita nabídnutého zaměstnání, ale především ambiciózní poslání, které bylo s vedením newyorské konzervatoře spojeno. Antonín Dvořák se stěhoval do Ameriky, aby ji zbavil závislosti na evropské hudbě a pomohl v epoše národních hudebních stylů vytvořit nefalšovaný americký sloh.

Pomíjme, že Spojené státy neměly dost důvěry ve vlastní umělce a povolaly jednoho z hlavních představitelů hudby Starého světa. Dvořák, svým úkolem bezvýhradně nadšený, použil jako východisko pro svou práci prvky hudebního jazyka těch částí obyvatelstva, s nimiž vládnoucí "kultivovaní" bílí Američané nechtěli mít nic společného: černochů a "indiánů". Stejně jako černí bývalí otroci stály i domorodé kmeny na konci 19. století na nejspodnější příčce společenské hierarchie a o nějaké romantické nostalgii, která byla pramenem

NEC Youth Philharmonic Orchestra Boston

národních hudebních směrů, nemohlo být řeči. Černý afroamerický jazz, který vznikl v New Orleans takřka souběžně s Dvořákovým pobytem v USA, bojoval za uznání bílým obyvatelstvem celá desetiletí. Ostatně, tento vpravdě americký hudební styl nemohl převzít roli národní americké hudby už proto, že pranic neodpovídal nárokům bohaté buržoazie na reprezentaci. Ta totiž byla kolem roku 1900 více než kdykoliv předtím i potom vázaná na koncertní síně a operní domy.

Pokračování na str. 9

Gerd Albrecht: Čechům může leckterý národ závidět

Pokračování ze str. 1

Čechům může leckterý národ závidět: během pouhých padesáti let darovat světu tři takové hudební velikány jako byl Smetana, Dvořák a Janáček! To je nepředstavitelné, o tom si mohou i daleko větší národy nechat jenom zdát. Ale nebyli to jenom oni tři. Burianovu operu Maryša jsem dirigoval v Lübecku, když jsem se tam v mých mladých letech stal kapelníkem. Byla to německá premiéra.

Ano, jste známý jako neúnavný propagátor české hudby.

V roce 1964 jsem byl pozván Československou republikou, abych dirigoval koncerty a opery. Viděl jsem Káthu Kabanovou v tehdejší Smetanově divadle (dnešní Státní opera, pozn. red.) a byl jsem úplně fascinován zvukem, který se linul z orchestřiště. Šel jsem o přestávce za Krombholcem, který dirigoval, a on mi řekl, že na to měli padesát dva zkoušek. Padesát dva! To bylo tehdy v Německu už úplně nemyslitelné. Později, když už jsem hodně dirigoval v Československu, jsem měl přezdívku Albrecht Dvořák. Českou hudbu jsem v zahraničí musel nezdíračně prosadit přes extrémní odpor. V případě méně známých skladatelů jako Ullmann nebo Krása to bylo ještě těžší. Tehdy jsem měl pocit, že ty skladby musím hrát já, jinak je nebude hrát nikdo. A dneska vidím, že se ve světě prosadily.

Umíte si vysvětlit, proč to trvalo tak dlouho?

To je pro mě osobně úplně nepochopitelné. Ale na tuhle otázku vždycky odpovídám, že lidé musí vyvinout vlastní iniciativu, pokud něco opravdu chtějí. Člověk se nesmí nechat ovlivňovat momentální módou. Janáček například se s výjimkou Káti Kabanové a Jenůfy pořád ještě neprosadil tak, jak mu přísluší. Já jsem se nikdy nenechal zastrašit a vždycky jsem se míchal do věcí, do kterých mi oficiálně nic nebylo. Jako šéf-dirigent kodaňského rozhlasového orchestru jsem protestoval proti účasti Dánska ve válce v Iráku – přímo z pódia před

jedním koncertem. To byl v Dánsku obrovský skandál: Němec kritizuje Dány za jejich zahraniční politiku!

Vždy jste se angažoval v projektech, které měly přiblížit klasickou hudbu novým posluchačům, dětem i dospělým. Váš koncert v Litomyšli má vlastně zprostředkovatelský koncept: jde o srovnání dvou děl dvou skladatelů?

Jistě nikdo nepopře, že Wagner byl jedním z velkých géníů opery - a Smetana také. Proto jsem řekl, že nechci obyčejný festivalový koncert. Záleželo mi na tom, aby došlo ke konfrontaci, k zařazení obou děl do společného kontextu. S orchestrem Státní opery to byla opravdu zajímavá práce. Po první zkoušce za mnou přišel koncertní mistr a řekl mi, že Dalibora ještě nikdy nehráli! Pro orchestr Státní opery je to nové dílo! Lohengrin ne, ale Dalibor je nový. I proto jsem moc rád, že festival v Litomyšli má odvahu k takovému programu. Dalibor je opravdu těžký kus, jak pro zpěváky, tak pro hráče. Jde o organizaci materiálu. Někdy to dílo zní přímo chaoticky. Ale chaotické to není, naopak. Je za tím geniální Smetanova koncepce.

Cílem našeho koncertu není soutěž. Chceme ukázat, jak se génius Wagner vypořádal s příběhem Lohengrina a jak odlišný od něj je Smetanův přístup k příběhu Dalibora.

Dobová kritika haněla Dalibora ale právě kvůli jeho údajným podobnostem s Wagnerovou hudbou. A také Wagner musel

často čelit výtkám, že jenom opisuje u ostatních - u Meyerbeera nebo Liszta. Kdo vůbec od koho opisoval?

Všichni fanoušci italské opery měli hrůzu z toho, čemu říkali "wagnerismo". Bylo to pro ně jako mor, ale lidé to milovali a Wagnerova hudba se nakonec prosadila. A kolik hloupostí, ba podlostí bylo v téhle emocionálně vypjaté atmosféře řečeno o skladatelích, kteří jsou dnes bezvýhradně uznáváni! Když si vzpomene, co se všechno tlachalo o Schumannovi! Když si uvědomíme, že Bach byl po své smrti na dlouhých devětsedmdesát let úplně zapomenut! Ostatně, Češi se ke Smetanovi také nezachovali zrovna příkladně.

Ano, čeští nacionalisté v devatenáctém století dlouho bránili uvedení Prodané nevěsty mimo Země koruny české.

To je taky důvod, proč vídeňská premiéra byla až v roce 1897! Dnes je ale Prodaná nevěsta absolutně „in“, všude ve světě. U ostatních oper, jako Dalibor nebo Libuše ještě mezinárodní veřejnost trochu váhá. Zato Má vlast je jedno z nejdůležitějších děl světového repertoáru.

Mají tedy Dalibor a Lohengrin nějaké společné znaky nebo je to všechno výmysl?

Pokud to třikrát přehnu přes koleno, můžu vám ukázat v dílech všech skladatelů místa, která mají něco společného. Bez problémů se najdou u Verdiho pasáže, které znějí jako Wagner, a u Wagnera zase místa, která jakoby předjímala Pucciniho. V případě Dalibora a Lohengrina bych řekl, že přístup obou skladatelů byl od základu odlišný. Wagner působí skoro chladně, hudební efekty jsou přesně propočítané. Zato pro Smetanu byl Dalibor láska na první pohled. Pracoval na něm jako posedlý, a přitom, objektivně řečeno, to libretto není nic moc. Když to člověk jenom čte, je tam spousta míst, kdy si říkám: Proboha, co to má znamenat...? Tyhle výhrady se ovšem rozptýlí, když pomyslíme na Smetanovo geniální zpracování.

Ptal se Šimon Voseček

Dalibor versus Lohengrin

Smetanův Dalibor byl v Litomyšli hrán již mnohokrát. Od roku 2002, tedy téměř deset let, již však není v Národním divadle na repertoáru. Poslední pražská inscenace se nesetkala s příliš velkým ohlasem a po dvanácti reprízách byla stažena. Letos budou v Litomyšli scény z Dalibora konfrontovány s Lohengrinem. Tato stěžejní a velmi náročná opera Richarda Wagnera se v Praze nehraje již pětaticet let. Přitom poslední inscenace v Národním divadle v letech 1964-1975 se hrála devadesátkrát! K dispozici byli ovšem tehdy pro všechny

role v několikerém obsazení špičkoví umělci. Krále Jindřicha Ptáčníka zpívali vedle E. Hakena také K. Berman a J. Horáček, Lohengrina I. Židek a wagnerovský pěvec J. Stříška, Elsu D. Tikalová či M. Šubrtová, Telramunda vedle Z. Otavy T. Šrubař či A. Švorc a Ortrudu M. Podvalová a již také N. Kniplová. Po nedávném koncertním provedení Tannhäusera tak máme v Litomyšli možnost slyšet melodii i z tohoto vrcholného díla německého mistra.

Zdeněk Vandas,
foto František Renza

Poslední litomyšlské provedení Dalibora, 2009. Hrál soubor Moravskoslezského Národního divadla. Na snímku Milada - Linda Ballová a Dalibor - Gianluca Zampieri

Dagmar Pecková na festivalu podesáté

V Litomyšli velmi oblíbená mezzosopranistka oslaví kromě kulatého výročí své kariéry i naše společné malé jubileum. Její letošní vystoupení v zámku bude právě desátým na Smetanově Litomyšli. Začínala zde v roce 1997 svým recitálem, jehož stěžejní náplní byly Písně potulného tovaryše z pera Gustava Mahlera. V opeře často zpívala takzvané kalhotkové role a árie z nich zde přednesla v roce 1999. Výraznou změnu letopočtu do dvojky na jeho začátku připomněla v roce 2001 svým "Koncertem pro třetí tisíciletí". Spoluúčinkovala s ní tehdy Karla Bytnarová. Pak si Dagmar na čtyři roky od Litomyšle "odpočinula", ale její návrat v roce 2005 stál za to. S Pražskou komorní filharmonií a za řízení Jiřího Bělohlávky zpívala v Mahlerově Písni o zemi. Název koncertu z následujícího roku 2006, tedy "Dagmar a Amadeus", napovídá, že program byl sestaven výhradně z písní a árií Mozartových. V roce 2008 přispěla k velké-

mu úspěchu v závažném úkolu, provedení Dvořákova Requiem spolu s dalšími sólisty, Adrianou Kohůtkovou, Tomášem Černým a Peterem Mikulášem. V roce 2009 jsme ji pak dvakrát viděli a slyšeli konečně také v opeře. Byla to Rusalka a netradiční dvojrole Ježibaby, která se ve druhém jednání

O prvních návštěvách Dagmar Peckové v letech 1995 a 1997 informoval litomyšlský zpravodaj Lilie

převtělí do cizí kněžny. Konečně loňský společný koncert s barytonistou Ivanem Kus-njerem ze skladeb jejich zřejmě nejoblíbenějších skladatelů Antonína Dvořáka a Gustava Mahlera nesl titul "O čem nám vypráví láska".

Málokdo už ale dnes ví, že vůbec poprvé Dagmar Pecková vystoupila v Litomyšli již v roce 1995. Stalo se tak 7. března ve Smetanově domě, a protože pěvkyně už v tu dobu účinkovala převážně v zahraničí (Německo, Francie, Anglie, Rakousko, Švýcarsko a j.), nebyla doma tak známá. To bylo zřejmě příčinou, že její vystoupení nebylo příliš početně navštíveno. Pecková zazpívala tehdy v první části večera dva písňové cykly Slavického a Schumanna, po přestávce pak přišly na řadu operní árie z jejího repertoáru - Figarova svatba, Così fan tutte, Lazebník sevillský, Panna Orleánská a Favoritka.

Zdeněk Vandas

Mahler v podání České filharmonie

Všeobecně a zcela po zásluze je Česká filharmonie naším nejuznávanějším symfonickým tělesem. Na Smetanově Litomyšli je vždy vzácným a velmi vítaným hostem. V neděli 19. června bude na zámku účinkovat po sedmé. Orchester má již více než staletou tradici. Jeho první oficiální koncert se konal už 4. ledna 1896 v pražském Rudolfinu. V jeho čele jako šéfdirigenti vždy stály velké osobnosti našeho kulturního života. Jmenujme například Václava Talicha, kterého v letech 1942-1948 až do své pouťorové emigrace vystřídal Rafael Kubelík. Stejný osud stihl jeho nástupce Karla Ančera, který byl vůdčí silou orchestru celých dvacet let. Emigroval po srpnu 1968... Dalšími šéfdirigenty byli kupříkladu Václav Neumann a Zdeněk Mácal, nyní je to Elijah Inbal. V příštím

roce má do této funkce nastoupit Jiří Bělohlávek. Po prázdninách se zahajovací koncert nové sezóny uskuteční v pražské Dvořákově síni 2. září. Na programu bude Faustovská symfonie Ference Liszta s tenorovým sólem nám dobře známého Aleše Briceina.

Na našem festivalu se Česká filharmonie poprvé představila v roce 1996 s Dvořákovou Novosvětskou. Další vystoupení: Má vlast (1998), Šostakovičova Leningradská symfonie (2005), v roce 2008 zde hrála dokonce dvakrát - Dvořákovo Requiem a znovu Mou vlast. V minulém roce se na repertoáru ocitl poněkud odlišný žánr, Offenbachova hudba. Tedy průřez skladatelskou jedinou operou Hoffmannovy povídky a pak jeho operetní melodie. Letos nás čeká pode taktovkou Petra

Altrichtera po předehře k Prodané nevěstě a Novákové Slovácké suitě Čtvrtá symfonie Gustava Mahlera se sopránovým sólem Marie Fajtové.

Zdeněk Vandas

Odešel první zbrojnoš krále Vladislava

V období mezi minulým a letošním festivalem zemřel litomyšlský akademický malíř Bohdan Kopecký. Bylo to 22. října 2010. O týden později se s ním celá kulturní veřejnost (nejen) našeho města v kostele Povýšení sv. Kříže rozloučila. Mistr byl nejen známým a uznávaným umělcem ve svém oboru, ale zapsal se svojí aktivní účastí i do dějin Smetanovy Litomyšle. A to hned do jeho prvního ročníku v roce 1949. Zahajovacím představením byl Smetanův Dalibor, v němž Bohdan Kopecký spolu s dalšími místními ochotníky "vytvořil" roli královského zbrojnoše. Rád na atmosféru těchto představení (hrálo se

dvakrát) později často vzpomínal. Dle Wenzigova libreta a děje opery byli jeho

"přímými nadřízenými" dva vynikající barytonisté Národního divadla. Jednak Jiří Schiller, který zpíval Budivoje, velitele královské stráže. A pak zejména legendární Václav Bednář v roli krále Vladislava. Bohdan však nejvíc vzpomínal na Marii Podvalovou, zjevem i zpěvem skvělou Miladu. Byla v zákulisí prý naprosto skromná a litomyšlské zbrojnoše si v obou představeních velice oblíbila. Hrál se ve velkém chladnu a paní Podvalová jim mimo jiné říkala "to je, kluci, zima, co?!" S Bohdanem Kopeckým nesporně odešla jedna z velkých osobností našeho města.

Zdeněk Vandas

Koncert z děl českých a moravských rod

Bedřich Smetana, Vítězslav Novák a Gustav Mahler představují jen zlomek uměleckého a vůbec intelektuálního kvasu, který někdy od začátku českého národního obrození a židovské emancipace zásoboval svět osobnostmi špičkového formátu. Těžko si ale představit tři z nich, jež by toto plodné tvůrčí podhoubí zastupovaly rozdílnějším a zároveň reprezentativnějším způsobem než právě skladatelé koncertu České filharmonie, který se uskuteční v neděli 19. června od 18.00 na II. zámeckém nádvoří v Litomyšli.

Bedřich Smetana je právem pokládán za jednoho ze zakladatelů české národní hudební kultury a jeho Prodaná nevěsta je její parádní výstavní kus. Předehra k této opeře byla nescíslněkrát analyzována a tisíckrát se stala zdrojem inspirace pro pozdější skladatele. Během svého působení jako ředitel vídeňské Dvorní opery zařazoval Gustav Mahler předehru k Prodané nevěstě až po prvním jednání. Důvody nebyly drama-

turgické, ale čistě hudební: Mahler si předehru příliš cenil na to, aby ji opozdilí návštěvníci zmeškali. S menším entuziasmem se už ovšem mluví o tom, že Smetanovým rodným jazykem byla němčina. Česky se naučil až v dospělosti a nikdy se nezbavil německého akcentu. To je ostatně jasně cítit v jeho operách, které s jazykem zacházejí velmi volně, až takřka nenuceně.

Smetana je jedním z dobrých příkladů skutečnosti, že příslušnost k národu není daným faktem a je možno ji během života měnit. Je otázka, zda bychom byli v dnešní době ochotni přijmout jako Čecha člověka pokřtěného jako Friedrich, který navíc neovládal češtinu perfektně. Rakousko-uherská monarchie ovšem byla ideálním biotopem, ve kterém národnost byla nikoliv otázkou jazyka či původu, ale svobodné volby.

Životopis Gustava Mahlera, narozeného třicet šest let po Smetanovi, je jedním z exemplárních osudů židovských obyvatel monarchie. Ti si volnosti mnohonárodnostního rakouského státu cenili více než kterýkoliv jiný národ, za národ ostatně tehdy ani nebyli považováni. Přestože se Mahler narodil v Kališti a a vyrostl v Jihlavě, trvalo osazení pamětních desek na tato místa celá desetiletí. Důvod pro to shrnul Mahler sám ve slavném výroku, že je "cizinec jako Čech mezi Rakušany, jako Rakušan mezi Němci, a jako Žid na celém světě. V Rakousku-Uhersku bylo možné, aby se Žid stal dvorním kapelníkem křesťanského císaře, pokud jen konvertoval. Stejně tak konvertité mohli zastávat vyso-

STÁLE JSME TO MY A STÁLE JSME TU PRO VÁS!

Letos v květnu, na veletrhu technických tkanin Techtextil ve Frankfurtu nad Mohanem, naše společnost Saint-Gobain Vertex, s.r.o. představila novou podobu své obchodní značky ADFORS. 1. 9. 2011 se navíc chystáme změnit jméno naší společnosti... Usilujeme o to, abychom se stali Vaším silným a inovativním partnerem v oblasti zaměřené na přirozené prostředí, které nás obklopuje a ve kterém se každodenně pohybujeme. Jsou to nejenom budovy, ve kterých bydlíme a pracujeme, parky, které jsou zdrojem odpočinku a uklidnění, ale i pozemní komunikace, které bezpečně

vedou Vaše kroky. Zdůrazňujeme tak důležitost týmové spolupráce s našimi sesterskými společnostmi SAINT-GOBAIN spadajícími do této strategie Habitat a cítíme potřebu s nimi táhnout za jeden provaz a poskytnout tak Vám, našim zákazníkům, ještě lepší servis.

Jak již napovídá sám titul, stále jsme to MY! Značka Adfors pro Vás zůstane tradičním, spolehlivým, světovým a zkušeným partnerem.

Váš tým ADFORS

Mimořádná výstava v Galerii Kroupa

ké státní úřady, a dokonce i olomoucký arcibiskup Theodor Kohn, úřadující v letech 1892 - 1904, byl konvertita třetí generace. Ani zde identita nebyla bezpodmínečně daná, ale mohla se během života měnit. Gustav Mahler byl jedním z nejoslavovanějších skladatelů své doby a jeho sláva trvala až do nástupu nacistické ideologie. "Objevení" jeho hudby v padesátých letech minulého století bylo ve skutečnosti závěrem tragického dějinného intermezza. Jeho zapomenutí nebylo způsobeno nepochopením současníky, ale právě tím, že byl Žid.

Postava Gustava Mahlera se dá těžko využít pro nacionální účely jakéhokoli druhu, a i z toho důvodu je fakt, že se jako mnoho jiných velikánů německého jazyka narodil v Zemích koruny české, druhořadý argument. Gustav Mahler byl pravým kosmopolitou také proto, že mu jako Židovi byla národnost upírána. A kosmopolitismus byl v dobách národnostních konfliktů něco opravdu podezřelého.

Pokračování na str. 8

Haushoferova krajinářská škola. Výstavu s tímto názvem můžete navštívit v Galerii Kroupa na Smetanově náměstí. „Českou krajinomalbu 19. století si každý představuje pouze jako romantickou, což je nesmysl,“ říká galerista Miroslav Kroupa.

Výstavu Haushoferovy krajinářské školy jste plánovali dva roky, co vás k tomu přivedlo, hledal jste dobré téma coby obchodník s výtvarným uměním?

Samozřejmě, to ale nebyl můj hlavní motiv, poněvadž žáky Haushoferovy školy nesbírám tak masivní počet sběratelů jako například žáky školy Mařákovy. Umění devatenáctého století mám rád a právě jeho propagace ve větším měřítku v České republice zatím chybí. Převládá zde umění první a druhé poloviny 20. století, hodně se vystavují Malich, Sýkora a Boštík... Pokud se někdo krajinomalbou 19. století zabýval, soustředil se většinou na nějakého konkrétního autora, nikoliv na toto období jako celek. Pořád se mluví o Mařákově škole. To, co bylo předtím a díky čemu vůbec vznikla, však nebývá zmiňováno. Haushofer zná několik málo sběratelů, kteří se obdobím devatenáctého století zabývají. Ze zástupců laické veřejnosti však téměř nikdo neví, kdo Max Haushofer byl.

Pokud byste srovnal Haushoferovu školu třeba s Mánesovou nebo později Mařákovou školou...

To srovnávat nemohu. Mánes byl sice také profesorem na krajinářské škole, působil zde ale dříve a kratší dobu. Navíc by dalo velkou práci vypátrat všechny Mánesovy žáky. Vstřícnost archivních pracovníků Národní galerie není příliš velká. Mánes byl víceméně klasicistní malíř, který se na konci svého tvůrčího života přiblížil i k romantismu. Romantismus ve své plné síle však do Prahy přišel až s Maxmiliánem Haushoferem. Česká krajinářská škola se smrtí Haushofera dostala na dvacet let na okraj zájmu a v letech 1866 - 1887 zažila opravdu velký útlum. Hlavní roli hrála figurativní malba spojená s národním obrozením. Znovuzrození krajinomalby nastalo až s povoláním Julia Mařáka do Prahy.

Existuje v malbě nějaký typický rys, podle kterého se pozná, že jde o Haushoferova žáka?

V případě Mařákových žáků si každý vytvořil svůj osobitý styl. Pokud obrazy z tohoto období dobře znáte, bez problémů je rozlišíte. Kaván, Kalvoda, Havelka, Honsa - ti všichni jdou od sebe velmi dobře rozeznat, pokud se nejedná o obrazy z devadesátých let 19. století, kdy Holub, Kaván a Dvořák

malovali velice podobně. To samé se dělo ve škole Haushoferově. Nejde o rozdílnost, je zde mnoho společných znaků. Zásadní je odklon od romantismu více k realismu, ten chce výstava ukázat. Jsou zde tři romantické obrazy, zbytek jsou víceméně hlavně v malbě realistické obrazy, i když s doznívajícími motivy romantismu.

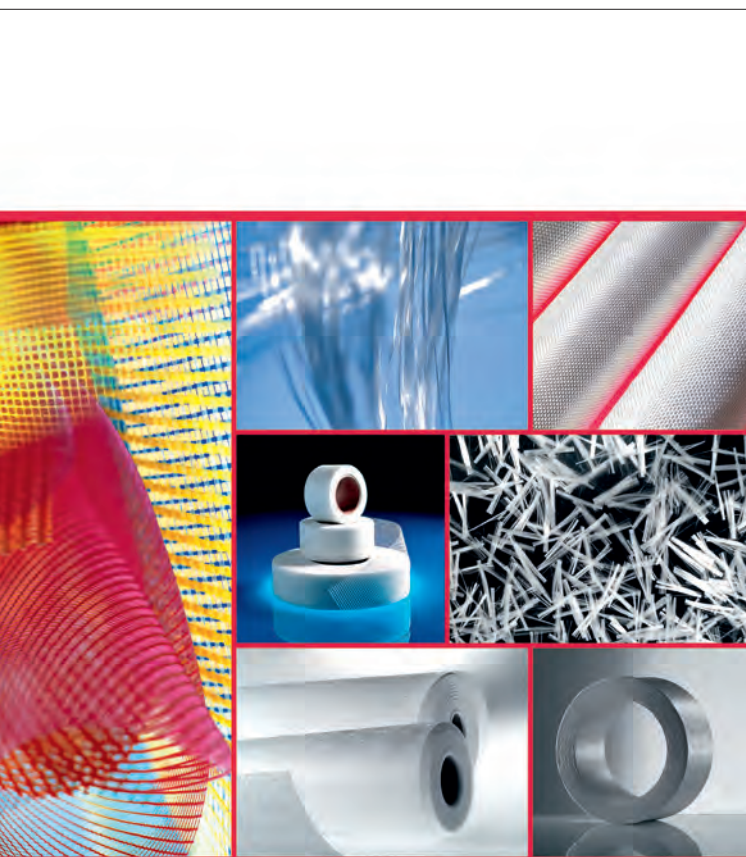
Kvalita obrazů, které prezentujete ve své galerii, je podobná jako ve Vídni a jiných světových metropolích. Dá se říci, že uvádíte česká díla 19. století do světového kontextu?

Ano, to jsem chtěl. Šlo o to uvést tato díla do kontextu barbizonské, vídeňské a mnichovské školy. Pozdvihnout českou krajinomalbu 19. století do jiných dimenzí, než známe a narušit zažitou představu romantických obrazků...

Proč nehovoříte o krajinomalbě v kontextu tehdejší monarchie?

Haushoferova krajinářská škola je pražská, nikoliv vídeňská. Maxmilián Haushofer pocházel z Bavorska. Tak jako Julius Mařák jezdil se svými žáky na Okoř, Haushoferovi žáci jezdili ke Starnberskému jezeru a k Chiemsee. Byla to doba před národním obrozením a nikdo národní příslušnost příliš neřešil. Na obrazech je vzácně vidět českou krajinu. Třeba zde vystavený Chválův obraz Krajina na Sázavě z roku 1861 patří k naprosté špičce v kontextu tehdejší doby. Na podzim bude vystavena v Praze v Národní galerii na samostatné autorské výstavě Adolfa Chvály. Myslím, že to bude pravděpodobně nejlepší obraz té výstavy.

Ptali se Prokop Souček a Šimon Voseček

LacrimAU ozáří Nový kostel

Řadu litomyšských prostor, ve kterých se návštěvníci Smetanovy Litomyšle mohou těšit z festivalových pořadů či výstav, letos rozšířil Nový kostel Církve bratrské.

V neděli 19. června od 15.30 hodin zde soubor MoEns provede Grafické partitury Milana Grygara. Od 18. do 26. června tu bude vystavena zlatá slza LacrimAU Federica Díaze.

„Kostel je mnohostranně využíván, z čehož mám velkou radost,“ říká v rozhovoru usměvavý kazatel Danie Smetana.

Jste autorem myšlenky vystavit zlatou slzu v Litomyšli. Co pro vás toto dílo symbolizuje?

Nejdříve jsem se zeptal Federica Díaze, zda toto jeho dílo představuje kapku nebo slzu. Řekl jednoznačně, že zlatou slzu. LacrimAU je pro něj symbolem radostných i smutných emocí.

Pro mne osobně je významným soucitu. Stejně jako má Bůh soucit s člověkem, s jeho trápením i bolestmi, tak i lidé by měli mít soucit mezi sebou navzájem. I takto ke mně mluví prostý symbol slzy.

Slza může pomoci také charitativní organizaci Naděje, která zde působí ve Vysokém Mýtě, České Třebové i v Litomyšli a nedostává se jí patřičných dotací. Napadlo mne, že právě při vernisáži výstavy uspořádáme sbírku a pomůžeme této organizaci získat finanční prostředky. Naděje se stará ve Vysokém Mýtě o staré lidi, v České Třebové o rodiny a děti z vyloučených sociálních skupin a zde v Litomyšli podporuje volno-časové aktivity dětí.

Církve bratrská se pustila do stavby Nového kostela téměř bez prostředků. Část peněz jste získali především z modlitebny, která byla početnému sboru věřících příliš těsná. Část jste získali od soukromých dárců, věřících,

Dílo Federica Díaze LacrimAU má dvě části. Zlatou slzu a laboratoř, jejíž součástí jsou vědecké - lékařské stroje, které měří na akupresurních bodech lebky citové pohnutí (vlnění mozku). Na základě měření pak počítačem řízená pipetovací stanice vytvoří parfém, který je vždy naprostým originálem.

„Celou tuto laboratoř zakoupila Čína - je v majetku Čínské lidové republiky. V den čínského státního svátku 10. října bude slavnostně otevřena ve veřejně přístupné expozici. Symbolem tohoto uměleckého díla je zlatá slza, která vyvolala v České republice velkou vlnu mediálního zájmu. Její povrch je tvořen 3,4 g ryzího zlata. Stala se jedním ze symbolů EXPO 2010,“ připomíná galerista Zdeněk Sklenář.

Města Litomyšle... Zbytek prostředků vám však ještě chybí...

Kostel stál dvacet milionů korun. Díky velkému vypětí věřících se podařilo tyto finance zajistit. Potřebné prostředky jsme tak získávali především z dobročinných darů věřících, Církve bratrské, Pardubického kraje, města, sponzorů a lidí z celé republiky. Stále nám však zůstává dluh pěti milionů korun, které musíme Waderově nadaci zhruba do deseti let vrátit.

Nyní se však vypořádáme i další potřeby. Kostel nemá klimatizaci. Jsou zde velká okna situovaná směrem k silnici. Když je otevřeme, ruší zvuky projíždějících aut bohoslužby a další kulturní akce. Klimatizace se tedy jeví jako nutná, a to znamená další milion, který bychom potřebovali. A nejen my. Kostel slouží i jako veřejná rozlučková síň a kulturně-společenský prostor.

Budete na výstavě pořádat sbírku na kostel?

Ano. Výtěžek ze vstupného na výstavu zlaté slzy v době od 18.6.-26.6. 2011 bude použit na zaplacení dluhu u Waderovy nadace.

Ještě než začala samotná stavba kostela, sešli se zde na ekumenické bohoslužbě zástupci různých církví. Bylo řečeno, že kostel bude místem setkávání a náboženského dialogu...

Mým přáním bylo, aby se kostel stal prostorem naděje. Proběhla zde již nejrůznější hudební vystoupení - například kytarový recitál Lubomíra Brabce, hudebního souboru Kos, uskutečnila se zde Noc kostelů, Švýcarský víkend atd. Kostel je mnohostranně využíván, z čehož mám velkou radost.

Dnes se zde konají pravidelné nedělní bohoslužby od 10.00 s možností simultánního překladu do anglického či německého jazyka, biblické hodiny, biblická setkávání, ekumenické bohoslužby, a dokonce se zde zastavují lidé nejrůznějšího přesvědčení k individuální meditaci.

Pořádáte také komentované prohlídky kostela. Jaké se těší návštěvnosti?

Kostel je pro veřejnost otevřen především o sobotách a nedělích. Máme zde průvodkyni, která vás stavbou provede a vysvětlí její historii. Zároveň vás seznámí s nástěnnou plastikou, stolem Páně, kazatelnu od umělce Karla Malicha a unikátním skleněným křížem, studánkou a květináči od zcela výjimečného sklářského výtvarníka Václava Ciglera.

Ze strany návštěvníků operního festivalu zaznamenáváme zájem o tyto komentované prohlídky. Doufám, že i dalším návštěvníkům se tento sakrální prostor stane pastvou pro oči a pohlažením po duši.

Ptal se Prokop Souček

Prohlídky s výkladem:

soboty 18.6., 25.6. a 2.7. od 10.00 do 17.00 hodin
neděle 26.6. a 3.7. od 13.00 do 17.00 hodin

Nový kostel Církve bratrské

Koncert z děl českých a moravských rodáků

Pokračování ze str. 6

Vítězslav Novák patří víceméně ke generaci Gustava Mahlera (narodil se jen o deset let později), ale nakolik jiný byl jeho přístup k vlastní identitě a k roli, kterou podle něj měla v životě národů hrát hudba! Narodil se jako Viktor Novák v Kamenici nad Lipou, a protože mu jeho jméno znělo příliš internacionálně, překřtil sebe sama na Vítězslava. Když po vyhlášení samostatného Československa národnostní konflikt mezi Čechy a Němci eskaloval, zasadil se o rozdělení do té doby jednotné pražské Konzervatoře na českou a německou instituci. Vinou této aktivity musel Konzervatoř opustit například Alexander Zemlinsky, který už o dvacet let později Němcem být nesměl a jakožto Žid uprchl do USA, kde záhy zemřel.

Novákova hudba se dnes bohužel hraje poměrně zřídka. Přitom nelze říct, že by důvodem mohla být těžší přístupnost či složitost hudebního jazyka. Jeho první vrcholné tvůrčí období spadá do doby před koncem první světové války a vyznačuje se modernitou, která je pro vkus dnešního koncertního publika bez problémů stravitelná. Slovácká suita, kterou bude Česká

filharmonie v Litomyšli hrát, je z roku 1903. Osudy uměleckých děl jsou mnohdy iracionální.

Šimon Voseček

Jakobín zahájil éru „nesmetanovských“ oper

Pamětníci možná namítnou, že Dvořákův Jakobín nebyl na festivalu první operou, která nevyšla z pera Bedřicha Smetany. Budou mít pravdu. V posledním ročníku před dlouhou pauzou, v roce 1965, se zde Bratislavští prezentovali Suchoňovým Svätoplukem. V hlavních rolích tehdy vystoupili Ján Hadraba (Svätopluk), Mária Kíšoňová (Lutomíra) a Bohuš Hanák (Mojmír). Avšak teprve o dvanáct let později v roce 1977 pražské Národní divadlo přijelo s úspěšnou inscenací Jakobína, která se hrála dvakrát. Režii měl Karel Jernek, dirigoval Josef Kuchinka. První představení se

konalo 24. června večer, titulní roli "Jakobína", tedy hraběcího syna Bohuše zpíval Jaroslav Majtner. Jeho ženu Julii Marcela Machotková, hraběte Viléma z Harasova Eduard Haken. Ten sklídl potlesk hned po příchodu na scénu v závěru I. jednání. Další obsazení: René Tuček (Adolf), Karel Berman (purkrabí Filip), Miroslav Švejda (Jiří), Anna Bortlová (Terinka), Růžena Radová (Lotinka). Vděčnou úlohu regenschoriho Bendy zpíval někdejší slavný litomyšlský Dalibor Beno Blachut, který v té době jako čtyřiašedesátiletý již přešel na buffo obor. Druhé provedení Jakobína

Regenschoriho Bendu zpíval Beno Blachut, rok 1977

o den později, při němž byly v obsazení dvě změny (Antonie Denygrová - Julie, Jaroslav Horáček - hrabě), nebylo pro déšť dohráno. Lze říci, že právě tímto Dvořákovým Jakobínem bylo v Litomyšli zahájeno období uvádění i jiných oper než od litomyšlského rodáka. Ještě v témže ročníku ve Smetanově domě Národní divadlo hrálo Veselohoru na mostě od Bohuslava Martinů. Zbývá dodat, že se tato inscenace Jakobína na repertoáru udržela plných patnáct sezón a dosáhla 216 představení. V roce 1988 se zde proto hrála znovu, tentokrát ne v nádvoří, ale dole v zahradě, po jedenácti letech samozřejmě už s jiným obsazením hlavních rolí. Bohuše zpíval Pavel Červinka, Julii Jadwiga Wysoczanská, hraběte Karel Průša a Jiřího Jan Markvart.

Zdeněk Vandas

foto Regionální muzeum Litomyšl

Dvořákova Novosvětská v autentickém podání...

Pokračování ze str. 3

Přestože Dvořákova mise z dnešního pohledu selhala, jeho americké roky nezůstaly bez výsledku. Méně ovšem pro americký národ než pro hudbu Dvořáka samého. Jeho nejpoblábnější symfonie "Z Nového světa" vznikla právě pro New York a byla na americké půdě také poprvé provedena. Dvořák se v ní nechal inspirovat americkou lidovou hudbou, aniž by ho napadlo, nakolik odlišná je situace Afroameričanů a amerických domorodců od venkovského obyvatelstva v Evropě. Tím obohatil přede-

vším svůj vlastní hudební jazyk o některé rysy, jež dnes v jeho hudbě považujeme za charakteristické.

A co má tedy Devátá symfonie společného s NEC Youth Philharmonic Orchestra Boston? Na newyorské hudební konzervatoři samozřejmě existoval orchestr složený z jejich studentů. Dvořákova "americká" symfonie se záhy stala trvalou součástí repertoáru. Koncert na Smetanově Litomyšli tak v nejšířším smyslu prezentuje výsledky Dvořákovy práce v USA.

Šimon Voseček

Pozvánka na prezentaci

20. června od 17.00 do 20.00 hodin se Vám představí:

Silhouette | LOOK@ME | AugustoValentiniDesign

27. června od 17.00 do 20.00 hodin si přijďte vyzkoušet brýle:

PORSCHE DESIGN | **R** RODENSTOCK

Možnost koupě a přeměření ke každým brýlím samozřejmostí, spolu s občerstvením a profesionální obsluhou.

Sluch nechejte hýčkat hudbou,
oči nechte hýčkat námi...

luxusních
brýlových obrub
v optice SILOE

Oční optika SILOE
Dukelská 534, Litomyšl
tel.: 461 619 092, www.siloe-optika.cz

Výstavy

Bohuslav Reynek – Mezi nebem a zemí

Sály zámeckého pivovaru
11. 6. – 6. 7. 2011

otevřeno denně od 10 do 18 hodin,
ve dnech konání pořadů Smetanovy
Litomyšle v areálu zámku otevřeno
až do jejich zahájení

Aleš Lamr – Lov začíná očima

Galerie Miroslav Kubík,
Smetanovo nám. 71,
11. 6. – 31. 7. 2011

otevřeno po dobu konání festivalu
Smetanova Litomyšl denně od 10 do 18
hodin, v ostatní dny od 10 do 17 hodin

Slza naděje – LacrimAu

Nový kostel Církve bratrské,
Moravská 1222, 18. – 26. 6. 2011

otevřeno každý den mimo neděle
od 9.00 do 18.00 hod., v neděli od 13
do 18 hodin. Ve dnech konání hudeb-
ních pořadů festivalu Smetanova
Litomyšl otevřeno do jejich začátku.

Haushoferova krajinářská škola

Galerie Kroupa, Smetanovo nám. 60
28.5. – 10.7.2011
otevřeno denně od 10.00 do 18.00

Zdeněk Sýkora – Geometrické kompozice 1961–1962

White Gallery, Osík u Litomyšle
12. 6. – 31. 8. 2011

otevřeno denně od 11 do 17 hodin

Hluboká přitažlivost

Galerie Zdeněk Sklenář, Mariánská ul.
11. – 30. 6. 2011

otevřeno denně od 10 do 18 hodin

Adolf Kašpar – Filozofská historie

Rodný byt Bedřicha Smetany
10. 6. – 30. 10. 2011

otevřeno každý den mimo pondělí
od 9 do 12 hodin a od 13 do 17 hodin

Jeden ze čtyř

Dům U Rytířů, Smetanovo náměstí
3. – 25. 6. 2011

otevřeno denně kromě pondělí od 10
do 12 a od 13 do 17 hodin

Lucie Suchá – Na cestě

Červená věž, areál Fakulty restaurování
UP Litomyšl, 10. 6. – 5. 7. 2011

otevřeno ve všední dny od 8 do 15 hodin
o víkendech od 9 do 17 hodin

Grafické partitury Milana Grygara

Nový kostel Církve bratrské
Neděle 19. června • 15.30 hodin

Jiří Kolář

Městské muzeum a galerie
ve Svitavách 18.6. – 4.9.2011

Jubileum Antonína Dvořáka připomíná nová výstava

V letošním roce slavíme 170. výročí narození nejznámějšího českého skladatele Antonína Dvořáka. Jeho životní příběh poutavě vypráví nově otevřená výstava v Českém muzeu hudby v Praze. Expozice odhaluje nové skutečnosti a upozorňuje na zajímavé momenty Dvořákova života. Prostřednictvím multimédií jsou zde představeny skladatelsky osobní předměty, partitury a nahrávky nejslavnějších skladeb. Světovým unikátem je vystavení autografu 9. symfonie Z Nového světa, která je nejhranější symfonií, a to jak u nás, tak v zahraničí. Národní muzeum – České muzeum hudby spravuje největší dvořákovskou kolekci na světě. Návštěvníci výstavy tak mají exkluzivní možnost prohlédnout si největší množství dvořákovských unikátů na jednom místě. Kromě toho je expozice doplněna fotografiemi, dokumenty a předměty z dalších institucí.

Miloval vlaky a ovocné knedlíky

Dvořákova hudba je báječná, ale také Dvořák jako člověk byl velmi inspirující osobností. Jeho příběh připomíná hollywoodský film: z chudého chlapce se stala světová hvězda, která nakonec dobyla celý svět. Výstava Dvořáka představuje jako originálního, skromného, ale také prchlivého člověka, silně věřícího katolíka a v neposlední řadě jako milujícího otce. Ze vzpomínek, fotografií, grafologického rozboru, či anekdot se návštěvníci dozvědí, jaké měl Dvořák záliby, jak nejraději trávil volný čas, co rád jedl nebo jak byl vysoký.

Cesta neznámého vesnického hudebníka Antonína Dvořáka k profesionální skladatelské dráze je doložena na dvou skladbách – Slovanských tancích a Moravských dvojzpěvech. Díky těmto dílům se stal Dvořák slavným a populárním mezi širokými vrstvami, spřátelil se a spolupracoval s významnými osobnostmi své doby. Výstava se podrobněji zabývá také jeho operní tvorbou, konkrétně se věnuje Rusalce. Autoři upozorňují také na Dvořákovu vášeň pro cestování a vlaky. Návštěvníka provádí skladatelským turné na rozloučenou před odjezdem do Ameriky, cestou do Anglie, kde získal doktorát na univerzitě v Cambridge (zájemci si mohou vyzkoušet Dvořákovu promoční talár), a cestou do Spojených států. Výstava je zakončena zamýšlením nad vnímáním Dvořákova díla po skladatelské smrti. Poprvé jsou vystaveny nově získané dokumenty o provozování Dvořákova díla v lágrech (tereziňské ghetto či sovětský gulag), dále pak legendy o Dvořákově hudbě na Měsíci či o tom, zda byla jeho 9. symfonie skutečně americkou hymnou.

Dvořák je i pro děti

Dvořákova hudba dokáže oslovit i děti, proto autoři nezapomněli ani na ně. Na výstavě nechybí tři koutky se skládačkami Dvořákových podob a haptická část. V rámci doprovodného programu jsou připraveny přednášky a koncerty pro školy i rodiny s dětmi.

Výstava potrvá do 29. února 2012

Eva Velická

**Dokonalé není
třeba měnit**

To pravé bohatství

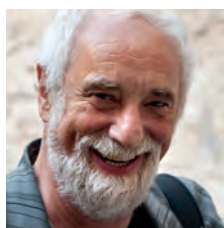
ALKOHOL ZA VOLANT NEPATŘÍ
www.napivosrozumem.cz

Anketa: Co se vám na výstavě Bohuslava Reynka líbilo nejvíce?

Aleš Lamr
výtvarník

Všechno! Nejvíce mne potěšilo, že je tam grafika z roku 1921, dřevořez. Na výstavě je nekolorovaný a já jej mám doma kolorovaný!

Jindřich Štreit
fotograf

Líbí se mi absolutně všechno. Miluji jeho grafiky i jeho kresby. Hlavně je to ale Cliché verre, to jsou takové otisky skel. Myslím, že je to mimořádná výstava, jejíž realizace je velkým počinem.

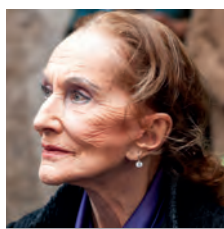
Zdeněk Sklenář
galerista

Výstavu Bohuslava Reynka jsem ještě neviděl, je zde celá řada významných osobností... Protože Reynka miluji a věřím panu Chalupovi, jsem si jist, že výstava bude nádherná.

Martin Janda
galerista

To, co jsem ještě nikdy neviděl, a tím jsou kresby Bohuslava Reynka. Úžasní jsou také samotní Jiří a Daniel Reynkovi. S nimi má totiž tato výstava daleko větší smysl, než kdyby zde nebyli. Jsou důkazem toho, že jsou hrdi na své jméno. Je na nich vidět, že je nesemlela doba stejně tak jako nesemlela doba žádnou z kreseb, které byly krásné už v době, kdy vznikaly, a jsou krásné i v roce 2011.

Soňa Červená
operní pěvkyně

Mně se úžasně líbí ty jeho strašidelné práce - ty jsou nádherné. Je to vlastně umění 21. století. Nádherné jsou také Reynkovy tiskové desky, celé je to krásně vystaveno, prezentováno na tom dřevěném stole.

Navštivte zámek za snížené vstupné

Navštivte jedinečnou památku, která patří k evropským klenotům renesanční architektury. Po předložení platné vstupenky na některý z pořadů Smetanovy Litomyšle Vám bude v pokladně Státního zámku Litomyšl místo obvyklých 120 korun účtováno pouze 70 Kč. Akce platí pro obě hlavní prohlídkové trasy, a to až do konce 53. ročníku festivalu.

Aktuální zpravodajství z festivalu najdete na

www.smetanovalitomysl.cz

Kam na večeři či sklenku vína

Některé restaurace během konání festivalu poskytují mimořádné služby - sestavují speciální menu pro rychlé obslužení před pořadem, prodlužují provozní dobu včetně kuchyně tak, aby návštěvníci Smetanovy Litomyšle mohli po skončení pořadu povečeřet či posedět u sklenky vína. Jejich konkrétní denní nabídku budeme uvádět ve Festivalových novinách.

Tento týden doporučujeme:

Restaurace Karlov • tel. 461 613 417
cca 400 metrů od zámku ve Smetanově domě, zahradní posezení, prodloužená provozní doba včetně kuchyně.
otevřeno od 11.00 do 23.00 (případně déle, podle zájmu hostů)
Po celou dobu festivalu připravujeme zvláštní festivalové menu, po předložení platné vstupenky na některý z festivalových pořadů sleva 5% z vystaveného účtu.
Při objednávce speciálního festivalového menu (polévka, hlavní jídlo a káva) za 135 korun garantujeme obslužení do 20 minut:

Polévka: Hovězí vývar s masem a nudlemi
1. hlavní jídlo: Vepřový kotlet s pepřovou omáčkou, šťouchané brambory
2. hlavní jídlo: Kuřecí steak na houbách, bramborové noky

PIZZERIA Bella Napoli • tel. 461 612767
cca 700 metrů od zámku
pravá italská pizzerie s pravým italským kuchařem
otevřeno: Út - Ne od 10.00. Zavírací hodina se odvíjí vždy od konce festivalového pořadu, otevřeno maximálně do půlnoci. Pizzu si můžete vychutnat přímo v restauraci, na slunné terase nebo si ji odnést s sebou v krabici. Nabídnout můžeme i teplé dílky pizzy - 1/4, které se hodí nejen jako rychlá svačinka.

Restaurace U Medvěda
cca 500 metrů od zámku, vedle Penny Marketu.
Po celou dobu Smetanovy Litomyšle prodloužená otevírací doba včetně kuchyně.

Vyberte si z bohatého jídelního lístku, nebo si sami sestavit svou pochoutku.
Více informací na www.umedveda.cz.
Rezervace na tel. 461 616 726

Restaurace Veselka • tel. 776 887 719
cca 300 metrů od zámku,
otevřeno: Po - Čt od 15.00 - 23.00 (případně déle), Pá, So 14.00 - 01.00
nabídka šesti druhů točených piv, lahvová piva z celého světa (cca 50 druhů)
V den konání festivalových pořadů prodloužen provoz kuchyně do pozdních hodin dle zájmu hostů.

Hotel Zlatá hvězda • tel. 461 615 338
cca 750 metrů od zámku
Během konání Smetanovy Litomyšle nabízíme speciální festivalové menu.
Po dobu festivalu otevřeno:
Ne - Čt 10.00 - 22.00 hodin
Pá, So 10.00 - 23.00 hodin
Provoz kuchyně prodloužujeme dle zájmu hostů.

Soutěžte o VIP den se Škoda Auto!

Škoda Auto, oficiální vůz festivalu, vyhlašuje soutěž o:

VIP den se Škoda Auto pro dvě osoby

- limuzína Škoda Vás vyzvedne ve Vašem bydlišti
- ve výrobním závodě Škoda v Mladé Boleslavi Vás bude očekávat průvodce
- prohlédnete si výrobní a montážní haly vozů Škoda
- pozveme Vás na oběd
- obdržíte dárky a upomínkové předměty
- limuzína Vás doveze zpět do Vašeho domova

Další ceny:

upomínkové předměty Škoda Auto

Soutěž trvá do 2. 7. 2011, výhercem se může stát každý, kdo správně odpoví na soutěžní otázky a bude vylosován. Losování proběhne 2. 7. o přestávce představení opery Nápoj lásky. Odpovědi na otázky odevzdejte v kanceláři Smetanova Litomyšle, zašlete na adresu Smetanova Litomyšl, o.p.s, Jiráskova 133, 570 01 Litomyšl nebo e-mailem na barbora.krejci@smetanovalitomysl.cz. U odpovědí prosím uveďte své jméno, příjmení, trvalé bydliště, kontaktní email a telefon.

ŠKODA

1. V kterém městě je sídlo společnosti Škoda:

- a) Liberec
- b) České Budějovice
- c) Mladá Boleslav

2. Kompletní současnou modelovou řadu společnosti Škoda tvoří:

- a) Favorit, Octavia, Roomster, Polo, Yeti, Superb
- b) Fabia, Roomster, Octavia, Yeti, Superb
- c) Fabia, Octavia, Felicia, Golf, Up

3. Škoda je součástí a koncernovou značkou:

- a) Volkswagen group
- b) General Motors
- c) Renault

4. Zakladatelé automobilky Škoda se jmenovali:

- a) Brouk a Babka
- b) Laurin a Klement
- c) Zikmund a Hanzelka

5. Škoda je dlouhodobě hlavním sponzorem:

- a) Mistrovství světa ve fotbale
- b) Mistrovství světa v klasickém lyžování
- c) Mistrovství světa v ledním hokeji

6. Nedílnou součástí loga Škoda je:

- a) Hořící pochodeň
- b) Okřídlený šíp
- c) Dvouocasý lev

7. Automobily s logem Škoda se vyrábějí v těchto českých městech:

- a) Mladá Boleslav, Vrchlabí, Kvasiny
- b) Mladá Boleslav, Louny, Třebíč
- c) Mladá Boleslav, Plzeň, Třinec

8. Automobilka Škoda ročně vyrábí přibližně:

- a) 650 000 automobilů
- b) Více jak jeden milion vozů
- c) cca 100 000 automobilů

9. Škoda Auto spolupracuje s festivalem Smetanova Litomyšl

- a) 5 let
- b) 10 let
- c) 15 let

10. Letošní expozici vozů Škoda Auto na festivalu tvoří:

- a) Superb, Octavia a Fabia
- b) Superb, Yeti a Fabia
- c) Superb, Yeti a Octavia

Dnes čtete, za jakým kulturním zážitkem vyrazíte zítra.

Inspiraci najdete v regionálních kulturních přehledech MF DNES.

RELACI PRONĚ
DNES
STOJÍ ZA TO ČÍST

Vstupenky se slevou

Přehled pořadů, na které si můžete zakoupit vstupenky s 50% slevou

Sobota 18. června 20.00, II. zámecké nádvoří
DALIBOR & LOHENGRIN -
PŘÍBĚHY BÁJNÝCH RYTÍŘŮ

Středa 29. června 20.00, II. zámecké nádvoří
Igor Stravinskij: Pták Ohnivák, Dmitrij Šostakovič: Symfonie č. 13 b moll „BABÍ JAR“
Sobota 2. července, 16.00, Smetanův dům
Bedřich Smetana: Z MÉHO ŽIVOTA
Jitka Hosprová, Wihanovo kvarteto